

Η ΜΑΔΟΥΡΗ

Πρὸ τῆς Λευκάδος ἐφαπλοῦται σύμπλεγμα νησιδρίων, δίκην ἀτμηλήτως ἐσπαρμένων ἐπὶ τῆς θαλάσσης βράχων. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀρχιπέλαγος ἐχρημάτισεν ἐν τῷ μεσαιῶνι καταγώγιον πειρατείας· διότι καὶ μεγάλα πλοῖα ἀδυνατοῦσι νὰ εἰσέλθωσιν ἀκινδύνως ἐν τοῖς στενωποῖς τούτοις, καὶ κατὰλληλοι ὀρμητικοὶ ἀποκρύπτουσι καὶ ὑπερασπίζουσι τοὺς καταφεύγοντας. Ἐκεῖ ὅθεν Καταλάνοι καὶ Τούρκοι ἐλευθέρως βιοῦντες ἐλήθζον καὶ ἐξηνδραπόδιζον τοὺς διερχομένους, μεταξὺ τῶν ὁποίων μνημονεύεται καὶ ὁ ἀτυχὴς πρωτοβεσιτάρης, καὶ τελευταῖος τῶν Βυζαντινῶν χρονολογῶν, Φραντζῆς ὁ πολύτλας. Ἐκ τῆς προσεγγίσεως τοιούτων ὄχληρῶν γειτόνων καὶ ἡ Ἰθάκη ἐρημοθεῖσα, ἀπώλεσε μετὰ τῶν κατοίκων καὶ τὸ ὄνομα· καὶ μόλις κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα ἡ Ἐνετικὴ δημοκρατία συνώκισεν αὐτὴς τὴν νῆσον, val del Compare τέως ὀνομαζομένην, διὰ Κεραλλήνων μετοίκων. Ἡδὴ δὲ, ὡς ἀσθενὴς ἀνάμνησις τῶν πειρατικῶν ἐκείνων χρόνων, ἐγείρεται ὁ ἥρειπωμένος τοῦ Σκορπιοῦ πύργος, κτισθεὶς ἐν τῷ ὀμωνύμῳ νησιδρίῳ ὑπὸ τινος τῶν ἀρχιληστῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

Μαγευτικὸν πανόραμα παριστῶσιν εἰς τὸν ἐξ Ἑλλάδος ἀνερχόμενον τὰ νησίδρια ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄγονα καὶ ἀυχημῆρά. Κατ' ἐξοχὴν δὲ νῦν ἐν ἐξ αὐτῶν ἐγείρεται ὡς εὐφρόσυνος ὄασις, τὴν μονότονον θέαν διακόπτον καὶ ποικίλλον. Ἐρυμνὸς καὶ ἀκατέργαστος βράχος ἦτο πρότερον ἡ Μαδουρῆ, καὶ οὐδεὶς οὐδέποτε ἐφαντάζετο, ὅτι ἐκεῖ ὅπου μόλις θαλάσσια καὶ νυκτόβια πτηνὰ διενυκτέρευον καὶ διητῶντο, νῦν ἤθελον κατοικεῖ ἄνθρωποι περιστοιχούμενοι ὑπ' ὄλων τῶν ἐπικτητῶν τῆς φύσεως καλλονῶν. Οἱ ποιηταὶ εἰσὶν ἐν γένει πνεύματα ἀνήρεα, καὶ ἐπομένως ἤκιστα ὑπομονητικά· ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν ὁμοῦ τοῦ ἐρημητηρίου αὐτῶν ἀναδείκνυνται τούναντίον οἱ ἐπιμονώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ὁμοιάζοντες τὰς ἐπὶ τῶν κυμάτων κτιζούσας τὰς φωλεὰς τῶν ἀλκυόνας, αἵτινες ἀενάως παλαίουσι προφυλάττουσαι καὶ ἐπιδιορθοῦσαι τὰ ὑπὸ τοῦ σάλου παρασυρόμενα ἢ διαλυόμενα κατοικητήριά των. Διὰ τῆς πυρίτιδος λοιπὸν καὶ τῆς ἀκλονήτου ἐπιμονῆς ἐνὸς ἐρημοβίου ποιητοῦ ἡ Μαδουρῆ μετεμορφώθη εἰς κομψὴν ἔπαυλιν, μὲ μέγαλα, μὲ ἀμπελώνας, καὶ λοιπὰ τῶν ποιητῶν ἀπαραίτητα κάλλη.

Τοιαύτην τὴν Μαδουρὴν ἐπεσεκέφθην κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1866, χάριν τοῦ ἐν αὐτῇ βιοῦντος Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. Μ' ἐξέπληξε κατὰ πρῶτον ἡ ἐκεῖ ἐπικρατοῦσα ζωὴ, ὅπου ἄλλοτε ἡ σιγὴ τοῦ θανάτου, ἡ ἐρήμωσις, καὶ αἱ ἀπαίσιαι τῶν πειρατῶν μορφαὶ ἐβασίλευον, καὶ κατὰ δεύτερον δὲ λόγον αἱ ἐκ τῶν πέριξ μερῶν ἀ-

ναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις. Ἀπέναντι τῆς νήσου ἐφαπλοῦται ἡ πεδιάς τοῦ Κλημενοῦ, ἡ τοῦ παρὰ Θουκυδίδη Ἑλλομένου, ἔνθα, κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οἱ Ἀθηναῖοι λογήσαντες διέφθειραν τοὺς φρουροὺς, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐτάφησαν ἐπὶ τῆς Μαδουρῆς· διότι ὁ κ. Βαλαωρίτης ἀνασκάπτων εὔρε τάφρους πλήρεις ἀνθρωπίνων ὀστέων ἀτάκτως ἐρριμένον· εἰς τὰ μέρη ταῦτα, διωκόμενοι ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Ἡπείρου οἱ λεοντόκαρδοι ἀρματωλοὶ, εὗρισκον ἀδελφικὴν προστασίαν καὶ ἱερὸν ἄσυλον, καὶ ἡ Λευκάς πᾶσα ὁ κατ' ἐξοχὴν πυρὴν τοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνόπλου Ἑλληνισμοῦ ἐχρημάτισε.

Εὐμενέστατα δεξιωθείς ὑπὸ τοῦ κ. Βαλαωρίτου ἐν τῷ ποιητικῷ ἐρημητηρίῳ του, ἡσθάνθην τῶντι ποιητικῆν καὶ ἐγὼ προσήλωσιν εἰς τὸν βράχον τοῦτον· καὶ εἰμὴ συμβεβηκότα ἀπρόοπτα ἠνάγκαζόν με ν' ἀπέλθω, ὀλίγου δεῖν, ἀποχαιρετῶν τὴν ζωοφθόρον κόριν τῶν σκωληκοβρώτων χειρογράφων, νὰ κάμω τὸ πρῶτον πρὸς τὴν ποίησιν βῆμα, γενόμενος ἐρημόβιος· μὴ λαβῶν ἄλλως τε καὶ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ποιηταὶ εἶνε οἱ ζηλοτυπότεροι πάντων, εἰς οὐδένα δανείζοντες, οἰαδήποτε δικαίωματα ἔχοντα ἐπ' αὐτῶν, σπινθηρας τινὰς τοῦ θερμαίνοντος πυρός· ἐπομένως ὁ χειμῶν ἤθελε μ' εὔρει ἄνευ πυρός, καὶ τότε, ἀναμφιβόλως θ' ἀπέθνησκον ἐκ τοῦ πεζικοῦ ψύχους.

[Ἐραν. ἐκ διατριβῆς τοῦ κ. Κ. Σάθα, δημοσιευθεῖσης ἐν τῷ δ' τόμῳ τῆς «Χρυσολογίας».]

ΠΕΜΒΑΣΜΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου].

Πόσαις φοραῖς τὰ κύματα

Ποῦ ἔπεφταν ἀφρισμένα

Στὸ ἔρμο τ' ἀκρογιάλι μου

Τὰ ῥώτησα γιὰ σένα.

Πόσαις φοραῖς τὸ δάκρυ μου

Στὴν ἄβυσσο ἔχει στάξει

Καὶ πόσο ἐπαρακάλεσα

Σ' ἐσὲ νάλθη νάραξη.

Τοῦ κάκου! φεύγ' ἡ θάλασσα

Καὶ πίσω τῆς μ' ἀφίνει

Ἄφρους καὶ λίγα φρύγανα

Γιὰ μόνη ἐλεημοσύνη.

Κ' ἐγὼ τυφλὸς ἐκύτταξα

Τὸ κύμα καὶ δὲν εἶδα

Ὅτ' εἶν' ἀφρὸς ἡ ἀγάπη μου

Καὶ φρύγανα ἡ ἐλπίδα.